

انقطاع، هیجان‌های شدید،^۱ محیط، تهویه و درجه حرارت، و نوع نشستن باعث می‌شوند که ارتباط با مخاطب قطع، و حواس شنونده پرت شود. می‌توان با شناسایی این عوامل و از بین بردن آن‌ها باعث ایجاد تمرکز شد. البته گاهی اتفاق می‌افتد که نمی‌توان این عوامل را از بین برد. در این صورت، باید با یک سری فعالیت‌ها باعث کم شدن این‌گونه مزاحمت‌ها شد.

در ارتباط علمی در کلاس، تمام تلاش خود را برای از بین بردن موانع مزاحمت در فهم به کار گیرید. از همین رو، می‌توان پوشش‌های زننده و نامناسب را در محیط‌های علمی تخطیه کرد.

۳-۵. پایان

- الف. سعی کنید با احساس خوشایند دو طرفه، به گفت‌وگوی خود پایان دهید.
- ب. به رفتارهای غیرکلامی طرف مقابل توجه کنید.
- ج. دقیق کنید که نقش فعال تری را در پایان دهی به عهده بگیرید.
- د. قبل از شروع موضوع جدید، به گفت‌وگو خاتمه دهید.
- ه. لبخند پایانی فراموش نشود (این لبخند تا همیشه در ذهن مخاطب می‌ماند).

پرسش‌های درس

۱. هدف از معاشرت چیست؟
۲. سبک‌های ارتباطی معاشرتی را نام ببرید و یک مورد را در قالب مثالی غیر از مثال کتاب تبیین کنید.
۳. اصول اخلاقی در معاشرت کدام‌اند؟
۴. اصل احترام را تعریف کنید و یک نمونه درباره ارتباط مادر با فرزند ارائه دهید.
۵. اصل تغافل را تعریف کنید و یک نمونه درباره ارتباط دوستانه میان دو دانشجو ارائه دهید.
۶. روش‌های برقراری ارتباط کلامی در سه مرحله شروع، ادامه و پایان را بنویسید (از هر کدام دو مورد کافی است).

پژوهش

ارتباط اخلاقی در موارد زیر چگونه خواهد بود؟ پاسخ خود را در کلاس تحلیل کنید.

۱. احسان می‌خواهد پس‌اندازش را برای خرید یک لپ‌تاپ خرج کند، اما دوستش نیازمند هزینه درمان است. احسان می‌داند که او توانایی پس دادن پول را ندارد.
۲. او به‌تازگی فهمیده است همسرش ملیکا درگیر مسئله خیانت زناشویی شده است. آن‌ها دو فرزند کوچک، یکی دختر و دیگری پسر، شده‌اند. آیا باید به خاطر بچه‌ها هم که شده، تغافل کند؟

◆ منابعی برای مطالعه بیشتر

۱. داور، زهرا. (بی‌تا). حسن معاشرت از دیدگاه قانون مدنی و جامعه. تهران: سفیر صبح.
۲. سو فاکس. (۱۳۹۲). آداب معاشرت در محیط کار به زبان آدمیزاد. ترجمه آزیتا زمانی. تهران: هیرمند.
۳. شیخ حر عاملی. (بی‌تا). آداب معاشرت از دیدگاه معصومین علیهم السلام. مشهد: آستان قدس رضوی.
۴. فعالی، محمد تقی و مهدی فدایی. (۱۳۹۷). سبک زندگی اجتماعی در اسلام. قم: مؤسسه آل یاسین.
۵. محدثی، جواد. (بی‌تا). اخلاق معاشرت. قم: بوستان کتاب.
۶. محسنیان راد، مهدی. (۱۳۹۲). ارتباطات انسانی. تهران: سمت.

درس دهم:

اخلاق معاشرت (۲)

اهداف درس

- ۱ آشنایی با برخی از مسائل اخلاقی در گونه‌های مختلف معاشرت و ارتباط؛
- ۲ آشنایی با برخی از کدهای اخلاقی رفتاری در مواجهه با خویشان، دوستان، همسایگان، اقلیت‌های مذهبی، سالمندان و معلولان.
- ۳

تعارض در معاشرت

از سوی مدیر سازمان به دلیل ناسازگاری با همکارم توبیخ شده‌ام. به دلیل مشکلات خانوادگی با همسرم، مجبورم مدام، یا با تلفن صحبت کنم یا از محل کار خارج شوم. از سوی دیگر، کثرت مراجعه ارباب رجوع به همکارم و پرسش از حضور یا غیبت بندۀ و درگیری ارباب رجوع با ایشان، روان همکارم را آزده است. در چنین وضعیتی، نه می‌توانم کار را رها کنم و نه می‌توانم به تلفن پاسخ ندهم.

تنوع و تکثر ارتباطات انسان، پیچیدگی روابط و مسئولیت‌پذیری درباره هریک از این گونه‌های ارتباطی، گاه موجب ایجاد مسائل اخلاقی بغرنج می‌شود. نمونهٔ بالا یکی از این موارد است. مدیریت تعارض^۱ و توانایی حل مسئله از جمله مؤلفه‌های مؤثر در نشان دادن سطح بالای رشد اخلاقی در فرد است. در این درس، با توجه به اولویت برخی از گونه‌های ارتباطی انسان، مثل ارتباط فامیلی، ارتباط همسایگی، ارتباط با غیرهم‌کیش و ارتباط با سالمندان و معلولان، برخی مهارت‌های اخلاقی را بررسی می‌کنیم.

۱. معاشرت با خویشاوندان

«خویشاوندی» رابطه‌ای است میان افراد که از طریق هم‌خونی (نسب)، ازدواج (سبب) و فرزندخواندگی شکل می‌گیرد.^۲ در ادبیات قرآنی، واژه «ذی القربی» یکی از واژگان دلالت‌کننده بر خویشاوندی است. در سوره روم این‌گونه آمده است: **فَاتِ ذَا الْقُرْبَى حَقَّهُ وَ**

۱. Conflict

۲. شایان‌مهر، ج ۱، ص ۲۵۲